

Департамент культури, туризму, національностей та релігій
Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад "Запорізька обласна бібліотека
для дітей "Юний читач" Запорізької обласної ради

Царівна української літератури

До 160-річчя від дня народження української письменниці

Ольги Кобилянської

Інформаційно-методичний матеріал

Запоріжжя

2023

Царівна української літератури: До 160-річчя від дня народження української письменниці Ольги Кобилянської / Інформаційно-методичний матеріал / укладач Ю. В. Браун. – Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач". – Запоріжжя, 2023. – 20 с.

Метою видання є привернення уваги читачів до життєдіяльності та творчості відомої української письменниці Ольги Кобилянської. У виданні розміщені рекомендації щодо організації бібліотечних заходів, які сприятимуть прищепленню любові до української літератури, поповненню знань читачів щодо творчих здобутків письменниці-патріотки, а також розробки наочних та масових форм роботи з дитячою та підлітковою аудиторією.

Видання адресоване бібліотечним фахівцям, вчителям-філологам, педагогам позакласної освіти.

Укладач

Юлія БРАУН

Редагування
та комп'ютерна верстка

Людмила ВЕСЕЛОВА

Відповідальний за випуск

Лариса ДАНИЛОВА

*"Пишучи що-небудь, довше чи коротше,
я лиш одно мала в душі: Україну.
Ту велику, пишну, пригноблену,
сковану Україну, її і нічо інше..."*

Ольга Кобилянська

В листопаді 2023 року виповнилось 160 років від дня народження видатної української письменниці-модерністки, учасниці феміністичного руху на Буковині, майстрині драматичної оповіді Ольги Юліанівни Кобилянської.

Хто така Ольга Кобилянська? Людина, Жінка, Письменниця, Гірська орлиця, непересічна, унікальна особистість, яскрава і самобутня жінка. Вона одна з найзагадковіших письменниць в усій історії української літератури, про яку кажуть: "Вона завжди писала Серцем...", - а її творчість вже давно увійшла в Золотий фонд всесвітньої літератури. Ольга Кобилянська зуміла прожити наповнене та натхненне життя, не зігнувшись під гнітом обставин та залишатися завжди вірною собі та своїм переконанням. Вона належить до тих митців, хто своєю творчістю увійшов в історію вітчизняної белетристики назавжди. Хто б міг подумати, що вона, людина з європейським мисленням, закінчила лише чотири класи народної школи, а свій рівень знань досягла самоосвітою. Захоплювалася творами з соціології, політології та філософськими трактатами. Шукала себе в музиці (грала на фортепіано, цитрі, дрімбі), непогано малювала і грала в театрі. Хотіла навіть стати професійною акторкою, але віддала перевагу літературі. І не помилилася, бо збагатила рідну і світову класику шедеврами. А ще письменниця багато зробила для того, щоб українську літературу, і не тільки свої твори, а й твори своїх колег, молодих письменників, з якими вона спілкувалася і підтримувала стосунки, просувати в Європу.

Своїми повістями, оповіданнями, новелами і публіцистичними статтями Ольга Кобилянська зайняла гідне місце в українській літературі. Кращі її твори перекладені багатьма мовами, деякі – екранізовані, а театральні вистави свого часу збирали аншлаги в багатьох театрах. Нині, замість переоціненої за радянських часів "Землі", яку учні читали аж до 2000 – 2010-х років, школярі вивчають її естетські феміністичні повісті та малюють про неї меми за хештегом #Кобилянськавкоміксах. Протягом довгих десятиліть маловідомим залишався один із найцікавіших текстів письменниці – її щоденник, який має карколомну історію подорожі за океан і назад. Досі про його існування знали здебільшого фахівці-літературознавці, а тепер з'явилася нагода прочитати текст повністю, адже нещодавно його вперше видали без купюр.

Її називали "гірською орлицею" за горде серце, "пишною трояндою в саду української літератури" – за яскраву метафоричність бачення. Себе ж вона називала скромно і просто – "робітницею свого народу", девізом життя якої були слова: "Що люблю, люблю вже навіки".

Книга завжди супроводжувала Ольгу Кобилянську протягом усього її віку. Основні книги для життя, названі письменницею – Євангеліє, "Фауст" Гете та твори Т. Шевченка. Улюбленою ж порадою письменниці були слова: "Кожний вечір закінчуйте книгою".

З нагоди відзначення ювілею видатної української письменниці та популяризації її творчості в бібліотеках для дітей можуть бути організовані такі заходи: **виставки-портрети "Усі мої думки тобі, народе вільний...", "Я народилась у Карпатських горах...", "Пишна троянда в саду української літератури", "Царівна української літератури", "Велика буковинка", "Ольга Кобилянська: відома і незнайома", "Шанована народами", літературні години "Простір жіночої прози Ольги Кобилянської", "Краса. Сила. Слава", "Енциклопедія жіночої душі", "Я хотіла би, щоб усі українці були орлами", літературно-мистецькі зустрічі "Слова зворушеного серця", "Ольга Кобилянська – буковинська царівна", "В душі краса і Україна, як двоєдина зоря", "Що люблю, люблю вже навіки!", бібліотечний фреш-урок "Будьте собою – адже ви найкраща", літературна вікторина "Цікаві факти з життя Ольги Кобилянської", літературні резиденції "У Ольги Кобилянської", "Дотик до легенди", "Ольга Кобилянська. ПереПРОчитання", "Яскрава майстриня неоромантизму", віртуальні подорожі-екскурсії в музей-садибу письменниці "Територія натхнення", літературна вітальня "Ясна зірка Буковини", літературна година "Українська перлина світової літератури", літературно-мистецькі подорожі "Стежками життя і творчості Ольги Кобилянської", "Ольга Кобилянська: відома і незнайома".**

Заходи з нагоди відзначення ювілею Ольги Кобилянської варто супроводити переглядом фрагментів документального фільму студії "Віател" "**Valse Brillante**" ("**Вальс брильянт**"), присвяченого життю і творчості української письменниці, перед якою гостро стояло питання української ідентичності, незважаючи на те що коріння її було й у польській, і в німецькій культурі.

Літературна візитівка "Українська перлина світової літератури"

Перший ведучий: Ольга Кобилянська народилася в містечку Гура-Гумора на Південній Буковині 27 листопада 1863 року. Батько, Юліан Кобилянський, походив з шляхетського роду з Наддніпрянщини і мав навіть свій герб. За професією був дрібним урядовцем. Мати Ольги, Марія Вернер – наполовину німкеня, наполовину полька, походила з родини, яка дала німецькій літературі поета-романтика Захарія Вернера. З любові до свого чоловіка Марія Вернер вивчила українську мову, прийняла греко-католицьку віру та виховувала дітей у пошані й любові до свого українського коріння. У багатодітній родині було семеро дітей. Ольга була четвертою дитиною.

Другий ведучий: Великих статків в сім'ї не було. Незважаючи на це, мати старалася навчити доньок хороших манер, умінню підтримати розмову, триматися в то-

варистві. Батько ж гадав, що його обов'язок – дати добру освіту хлопцям, а дівчата самі заміж повиходять та якимось і будуть."Якби я правильно могла описати злидні, які в нас панують... який жахливий батько... Ні я, ні Євгенія не одержуємо без лайки навіть п'ять крейцерів на листи. Ох, Боже!.. Я не маю ні пошани, ні серця для мого батька... Коли батько хворів, була я цілком байдужа – це не моя вина", – ось у таких барвах описує Кобилянська свої дитячі роки.

Перший ведучий: У 1868 році Юліана Кобилянського переводять до Сучави, згодом родина Кобилянських через хворобу батька переїздить до Кімполунга, де серед розкішної природи минули дитинство та юність Ольги. У Кімполунзі дівчина відвідує початкову народну школу, де навчання здійснювалося виключно німецькою – офіційною мовою тогочасної Буковини. І хоча доводилося жити в німецько-румунському оточенні, батько подбав, щоб дочка приватно вивчала й українську мову, ще одна мова – польська – також постійно звучала вдома. У школі на Кобилянську значний вплив мала її вчителька пані Міллер, яка прищепила дівчинці любов до книг, а у бесідах про літературу стала для неї старшою подругою.

Другий ведучий: З народної школи Ольга перейшла до дівочої школи, в якій навчалася лише до п'ятого курсу, бо для оплати подальшого навчання доньки в батька не вистачало грошей – гарну освіту, вважав він, важливо було дати насамперед синам. Але з таким станом справ Ольга не могла змиритися і продовжила навчання самостійно, згодом ставши однією з найосвіченіших жінок свого часу. Читання, малювання, театр, верхова їзда – і це ще не повний перелік захоплень Кобилянської. Читання для неї було і хобі, і потребою, так вона пізнавала світ. Малювала Ольга з меркантильних причин, щоб потайки продавати роботи і купувати кукурудзу для голубів. Театр письменниця любила, бо хотіла стати акторкою, аби мандрувати та заробляти власні кошти. Якимось у неї виникла ідея податися до театру товариства "Руська бесіда". Її навіть запросили на проби, за умови, що буде дозвіл батьків. Та Ольга навіть не уявляла, як розкаже про це батькам і якою буде реакція. Тому розпрощалася зі своєю мрією стати акторкою.

Перший ведучий: Згодом Кобилянська стала кіноманкою. Дивилася фільм тричі: вперше – для загального ознайомлення, вдруге – придивитися до гри акторів, а втретє – стежити за конкретним актором. Були в письменниці і містичні інтереси. Вона брала участь у спиритичних сеансах та любила трактувати сни. До уподобань Ольги можна додати захоплення музикою, безмежну й незрадливу любов до якої Кобилянська пронесла крізь усю свою творчість. Кобилянська пречудово грала на цитрі – струнному щипковому інструменті. При цьому створювала власні мелодії, а коли грала – заплющувала очі, віддаючись музиці вповні. "Нині, по чотирьох місяцях, я знов взялася до цитри. Здивувались струни моїми руками і усміхнулись забутим звуком. Може, буду знов грати..." – писала Ольга в одному з листів. В той час вона мала ще одне хобі, про яке згадувала в щоденнику, – це пристрасть до верхової їзди, яка дарувала їй відчуття повної свободи.

Другий ведучий: Своє перше кохання Ольга переживає також в містечку Кімполунг. То був хлопчик-школяр – мабуть, її ровесник. Певно, саме тоді Кобилянська зрозуміла вперше страшену неподатливість, мінливість власної натури. Відмовлялася, коли хотілося погодитись. Казала "ні", коли серце твердило "так". Утікала – і прагнула залишитись. "Коли я віддавалась свobodно враженням серед природи, і мрії роїлись в голові та викликали чудні почування в душі, а очі наче бачили постаті між деревами – просилися опинитися на папері..." – писала вона.

Перший ведучий: У 14 років вона починає писати вірші, але пише німецькою мовою. Свої перші літературні спроби Кобилянська ретельно приховує від усіх, бо вважає їх чимось майже гріховним. "Я не маю ніякого бажання до хатньої роботи, бо вона мені не дає задоволення, – читаємо у щоденнику письменниці. – В моєму серці нема жодного сонячного промінчика, душа вкрита хмарами. Я хвора на тяжку хворобу, мене може вилікувати жваве духовне життя, а де його тут взяти?". Та вона змушена була займатись хатніми справами, доглядати меншого брата й матір, яка була дуже хвора. Незважаючи на сказане, Кобилянська була вправною господинею, мала чимало власних рецептів приготування і навіть правильного споживання страв, а ще суворо дотримувалась режиму харчування. Їжу їй доводилось готувати протягом всього життя для всієї великої родини. Часом у домі квартирували гімназисти, тож мусила опікуватись ще й ними.

Другий ведучий: А ось вам і рецепт від Ольги Кобилянської: "Пампушки від Олі з "Апостола черні". "Треба: літру або й більше муки, шклянку літньої сметанки, 5 жовтків, 6 дк. (3 ложки) топленого масла, столову ложку цукру, трошки соли, 4 дк. підробленого з трошки молока дріжджя, запах, мармеляда, смалець. Беремо муки, даємо трошки соли, цукру, літньої солодкої сметанки, жовтки, топлене масло й подрібнене з цукром-мучкою, й трошки молока та підкисле дріжджя. Це все в мисці вибити ложкою так, щоб аж відставало від ложки; як загусте, дати ще молока. Тісто має бути вільне. Тоді виложити це тісто (без киснення) на стільницю, посипану мукою, й виробляти як звичайно пампушки. Можна давати до середини потрошки мармеляди. Тепер щойно повинні підкиснути й зразу смажити на гарячому смальці. Посипати цукром з ванілією – й готові. З того буде 40 дуже добрих пампушків".

Перший ведучий: У 1880 році Ольгою Кобилянською було написане перше німецькомовне оповідання – "Гортенза, або Нарис з життя одної дівчини". Умовно названий "кімполунзький" період ранньої творчості письменниці знаменний переломом у її світогляді, який спричинило знайомство авторки-початківця із Софією Окуневською, донькою повітового лікаря. Саме вона, а згодом і її своячка Наталя Кобринська, прочитавши перші твори Ольги, переконливо радили їй писати українською. Як згадує сама письменниця, Окуневська першою заговорила до неї українською мовою, вона ж навчала її фонетики, а разом з Кобринською діставала для неї кращі твори з української літератури, які мали допомогти майбутній письменниці виробити гарний стиль. Кобилянська старанно опановувала закони рідної мови, хоча це давалось їй нелегко.

Будучи вже відомою письменницею, вона часто просила українських митців виправляти мову її творів.

Другий ведучий: У 1889 році, вийшовши на пенсію, Юліан Кобилянський з родиною оселяється в селі Димки Серетського повіту. Для Ольги Кобилянської розлука з улюбленим краєм була важкою та болісною, там, за її словами, вона залишала "велику частку своєї душі і своїх почуттів, багато образів, уяви і своєї сили". Але дворічне перебування Кобилянської у селі Димки дало змогу письменниці заглянути глибше в селянське життя.

Перший ведучий: Через хворобливість матері та через молодших братів Ольги, які закінчували навчання, родина у 1891 році переїжджає до Чернівців – міста, в якому Кобилянська житиме до самої смерті. Для письменниці почався новий період життя. Тут вона могла читати літературні та мистецькі журнали, знайомитися з творами сучасної української літератури, спілкуватися з освіченими людьми, інтелігенцією. Відтак життя письменниці, стаючи дедалі розмаїтішим і багатшим на події, дає нові імпульси для творчих пошуків.

Другий ведучий: Ще у 1888 році Ольга Кобилянська почала писати німецькою мовою повість "Лорелай", яка в 1896 році була опублікована українською мовою під назвою "Царівна". Саме завдяки цій повісті вона знайомиться з Лесею Українкою, яка, прочитавши рукопис, почала пильно стежити за творами Ольги. В свою чергу, Софія Окуневська надсилає їй зі Львова твори Марка Вовчка, Михайла Павлика, Івана Франка, Тараса Шевченка. До слова, творами Шевченка письменниця була захоплена настільки, що багато з них знала напам'ять. Пам'ятним для Кобилянської був 1898 рік, коли вона їде до Львова для участі у відзначенні 25-річного ювілею творчої діяльності Івана Франка. Тут вона знайомиться з Василем Стефаником, між ними зав'язується дружба і листування. А в 1899 році Михайло Павлик знайомить листовно Кобилянську з Лесею Українкою.

Перший ведучий: У Ольги Кобилянської було чимало друзів. Та дружба з Лесею Українкою була особливою, сповненою підтримки, належної довіри і розуміння. За життя вони бачилися всього тричі, а товаришували – 14 років. Єдине спільне фото літераторок було зроблене в Чернівцях у 1901 році. Одну фотографію Леся зберігатиме на своєму робочому столі, а іншу - Ольга триматиме в альбомі. Вони були споріднені духом, захоплювались одна одною, обоє цікавилися музикою, фольклором та етнографією. Їхня дружба протікала в численних переписках. І до сьогодні збереглися листи Лесі Українки до Ольги Кобилянської, й лише один лист – Ольги до Лесі.

Другий ведучий: На запрошення Лесі Українки Кобилянська приїздить до неї в Зелений Гай на Полтавщині, а через два роки вже Леся була гостею Кобилянської в Чернівцях. Леся Українка відіграла значну роль у творчому зростанні письменниці з Буковини. Вона цінувала її талант, бо відчувала у високомистецьких творах посестри "гірську верховину, широкий горизонт". Між письменницями укладаються плідні стосунки, що знаходять відображення як у їхній творчості, так і в листуванні. Деякі з су-

часних дослідників життя та творчості письменниць вбачають у їхньому листуванні навіть стосунки інтимного характеру. Проте, спростовуючи міф про лесбійство письменниць, Оксана Забужко пише у своїй книзі "Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій": "Приятельські листи американок, французенок і німкенів XIX ст. для сьогоденного непідготовленого вуха таки справді можуть звучати мало не як шквал розпаношених лесбійських освідчень: "Як я тебе люблю... ти радість мого життя... моє серденько, як я тужу до тебе, як мрію про той час, коли ми знову побачимось" і т. д., – тоді як насправді це був цілком звичний, ба навіть ритуалізований тодішньою культурою, спосіб жіночого словесного вияву прихильності й симпатії незалежно від об'єкта. Зрозуміло, що "епістолярний роман" панни Лесі й панни Ольги (стилістично, звісно, непорівнянно винахідливіший – у кожному разі, з Лесиної сторони, що єдина нам і відома) має бути відчитаний насамперед у цьому, питомому для нього контексті". Обмінюючись ідеями та світоглядом, Кобилянська та Косач разом стоять біля витоків творення феміністичного канону української літератури, вибудовуючи образ нової жінки: жінки-інтелігентки, борчині з обставинами пригнобленої верстви за загальнолюдський гуманістичний ідеал. Саме до Кобилянської їде Косач після смерті Сергія Мержинського, щоб упоратися з горем.

Перший ведучий: Насправді найбільшим коханням усього життя Ольги Кобилянської став Осип Маковей, редактор газети "Буковина", літературний критик, поет і публіцист, перекладач. Письменниця познайомилась з ним у 1895 році. Йому було 28, а їй – 32. "...Я нічого від Вас не хочу вимушеного – це мене не тішить. Часом мені так, ніби в мені жили дві істоти. Одна, що думає практично, на котру можна зі всіма справами спуститися, та, що варить їсти, торгується з хлопцями о добрі вчинки і делікатно заховується – одним словом, робить всяку християнську роботу. А друга то є погана "мімоза" – шукає вибране життя: спокій, гармонію, тонкість, красу – і в'яне, як не може все найти, а як найде, то дуже щаслива, і вона йде до Вас – не зачиняйтеся перед нею, пане Маковей – бо вона не зробить Вам нічого злого", – пише Ольга в листі до Осипа.

Другий ведучий: А ось тепер відчуйте тональність листів Осипа до Ольги: "А я... ну, я такої журби не завдам тій, котру, справді, високо ціную. І все моє поступування з Вами було досі таке, що я хотів Вас як найбільше щадити, не обіцювати того, що взагалі нікому не обіцював. ...Остається симпатія душ, приязнь між нами, якої не відрікаюся, якої шукаю з Вами, знаючи, що вона мене ублагороднює...". Ці стосунки тривали десять років. Для Маковея то була просто літературна дружба, а Кобилянська вмирала від любові. Вона фамільярно називала його ведмедем. Обіцяла присвятити йому новелу, якої так ніколи й не написала. Вони жили в одному місті, але спілкувалися здебільшого листами, майже не зустрічаючись...

Перший ведучий: З листа Кобилянської до Маковея: "Я отворилася! Зрозумійте, що Кобилянська ніколи не переставала Вас любити, і перестане аж тоді, коли її серце застигне. ...Тепер я переконуюсь, що страшно нещасні ті, котрі вірні так по-

собачому, як я! Що Вам була моя вірність? – Нічим. Любов? – Нічим. Я завжди була нічим у Ваших очах. Як я впаду – то загину з Вашим іменем в душі", – зізнається вона. Він відповідає стримано. Часто взагалі лаконічно. Іноді – не відповідає зовсім. Врешті Кобилянська не витримує і... робить пропозицію руки й серця Маковей: "... Я би Вам ніколи такого пропозиція не робила, якби не було можливості разом жити. Ви не будете під тим терпіти і не будете від нікого зависимим. ... Чи маєте відвагу розпочати життя так, як Вам пропоную. Я – маю. Але Ви скажіть рішуче слово, я піду за Вами. Я би хотіла щоби Ви на мене дивилися, як на рівного собі товариша, не як на "німичну жінку"... Про любов я тут не пишу нічого. Се свята, велика, окрема річ... Я від Вас старша о 3 цілісінькі роки... Я не відчуваю тої різниці... Я їх затру, ті роки, і вони не стануть нам на заваді..."

Другий ведучий: Маковей замовк. Відсторонився. Відсахнувся. Злякався? Не зважився? Хотів іншого? Вона б не мала сама пропонувати? Вона би мала терпляче чекати його пропозиції? Але ж – вона не йде "звичайною дорогою дівчат", вона не якась обивателька, вона – Кобилянська, зрештою. Утім, Маковей теж пише їй. Проте не відсилає листів. Пише так: "...бо з ніякої моєї відповіді, що я можу дати, ви не можете бути вдоволені, але, вірте мені, я хочу остатися вашим приятелем, і хоч вам того замало, я думаю, що се більше, як любов".

Перший ведучий: Не знаючи про ці листи, Кобилянська страждає. Звіряється то Лесі Українці, то Василеві Стефанику: "Можете собі уявити мій настрій душевний. Та я про те не можу з ніким говорити. На моїй долі написано, ні – нап'ятовано, що вона від початку життя до кінця лиш коритися має. Скажіть, що робити, аби скам'яніти, аби вбити душу свою, заморозити чувство своє – і стати людиною розумною, котра має що їсти і пити, і котрій не слід нічого більше? Розумієте?"

Другий ведучий: Осип Маковей зрештою одружується з двадцятип'ятирічною Ольгою Кодубою і переконуватиме всіх, що саме такого одруження і життя хотів. Кобилянська так і не зможе повірити, що він щасливий з тією "куркою домовою". Думатиме, що він одружився на грошах. Вона ще отримає офіційну пропозицію одружитися – від чеха Франца Правнічка. Але їй уже не хотітиметься заміж.

Перший ведучий: У 1919 році Кобилянська так пише про своє життя та чоловіків у своєму заповіті: "Будьте здорові і згадуйте мене. Я ніколи не була щаслива. Найкращі хвилини були в мене, коли я писала і закінчувала мої твори. До так званої "слави" була я в глибині душі холодна. Любила я мої мрії, гори, зірками засіяне небо, іноді – рівнини, осінь і свого Небесного суддю. Всіх тих небагатьох чоловіків, яких я любила, я пізніше зневажала, за виключенням Сріблянського і одного лікаря з Наугайма... Все інше було некультурне і зневажливе..."

Другий ведучий: Осип Маковей помер у 1925 році. У день його похорону Кобилянська блукала в горах і плакала. За щастям, за своєю "білою мрією", врешті – за морем, якого так і не побачила. За тим, що так і не встигла повести коханого до двох своїх улюблених гір – Рунга і Магури. Власних дітей у Кобилянської не було, але вона

пізнала радощі материнства з прийомною донькою, яку звали Олена (Галюся) – в заміжжі Олена Панчук – мати Ігоря та Олега, яких бабуся Кобилянська навчала читати й писати, розповідала казки, а вони довіряли їй свої дитячі таємниці. Насправді Олена була рідною племінницею письменниці. Батько Олени – брат Ольги, Олександр, який так і не одружився з пані на ім'я Вірґінія Лукашевич. Тож опіку над дівчинкою повністю взяла на себе родина Кобилянських.

Перший ведучий: Переїхавши до Чернівців, Кобилянська бере активну участь у феміністичному русі. Знаходячись у 1894 році біля витоків створення "Товариства руських жінок на Буковині", письменниця обґрунтовує мету цього руху в брошурі "Дещо про ідею жіночого руху", порушивши питання про тяжке становище жінки "середньої верстви". 1895 року "Товариство" перейменовують на "Общество руських женщин", і Кобилянська покидає його. У лютому 1902 року в Чернівцях вона співорганізовує ще одне жіноче товариство – "Кружок українських дівчат", учасниці якого обирають її головою товариства.

Другий ведучий: Тож не дивно, що вже в ранніх творах Кобилянської проявляється феміністська полеміка. У деяких з них ("Гортенза", "Вона вийшла заміж"), змальовуючи духовний світ героїнь, вона робить наголос на пошуках особистого щастя. У "Людині", а ще більше в "Царівні", щастя героїнь пов'язується з феміністичними та класовими проблемами, активною життєвою позицією та необхідністю боротися з несприятливими обставинами.

Перший ведучий: Кобилянська впродовж майже півстоліття створила десятки оповідань, нарисів, новел, повістей, критичних і публіцистичних статей, перекладів, лишила значне за обсягом листування. Частина її творів написана німецькою мовою. З них лише деякі були надруковані в періодичних виданнях. 1901 року вони вийшли окремою книжкою. У 1903 році письменниця застудилася, хвороба дала ускладнення – частковий параліч. Але попри негаразди вона продовжує писати, видавши протягом наступних 10 років чотири повісті: "Ніоба" (1905), "У неділю рано зілля копала" (1907), "Через кладку" (1911) та "За ситуаціями" (1913); а також збірку новел "До світа" (1915). Крім того, після 20 років творчого шляху завдяки повісті "Земля", яку високо оцінила старша генерація письменників, до неї приходять визнання. Під час Першої світової війни Кобилянська пише низку коротких творів: "Юда", "Назустріч долі", "Лист засудженого жовніра до своєї жінки", зображаючи нещастя героїв, спричинені тривалим конфліктом.

Другий ведучий: Творчість Ольги Кобилянської 1920-1930-х роках, коли Буковина опинилась під владою Румунії, проходила у складних умовах. Українська мова й культура зазнавали гонінь, проте й тоді письменниця налагоджувала контакти з українською літературною молоддю журналу "Промінь" (1921-1923 рр.), з львівським місячником "Нові шляхи", харківським видавництвом "Рух", де впродовж 1927-1929 років вийшли її "Твори" у 9-ти томах.

Перший ведучий: У 1940 році, після загарбання Бессарабії та Північної Буковини Радянським Союзом, більшовицька влада, щоб продемонструвати свою лояльність до української письменниці, нагороджує Кобилянську почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Її приймають до Спілки радянських письменників України, проте, за ці "почесті" вона була змушена написати "партійне" за риторикою привітання приходу радянської влади на Буковину для альманаху "Вільна Буковина".

Другий ведучий: Ольга Кобилянська померла 21 березня 1942 року у віці 78-и років. Румунська влада (на той час Буковина була в окупації) заборонила громадськості провести її в останню путь: на похороні були лише її рідні й близькі.

Перший ведучий: Натепер у Чернівцях діє єдиний в Україні літературно-меморіальний музей письменниці, міститься він у будинку де Кобилянська мешкала від 1925 року до самої смерті. Там, серед численних експонатів і особистих речей, зберігається унікальний документ – її щоденник. Це два загальні зошити, написані німецькою (деякі слова там зустрічаються – українською та польською). Перший запис в щоденнику зроблено 1 листопада 1883-го, а вела його письменниця впродовж понад семи років, коли жила в Кимполунзі, Димці, Болехові. Майже 70 років ці раритети перебували за кордоном, їх зберіг, а потім передав до музею письменниці американський адвокат Іван Панчук.

Другий ведучий: Ольга Кобилянська – дуже несподівана для української літератури зламу ХІХ–ХХ століть письменниця. Від нескінченних жінок-селянок – дівчат, молодиць, покриток, кумась, свекрух, невісток – її героїні відрізнялися не тільки своєю інтелігентністю, емансипованістю, нескінченними пошуками ідеалу, а й досить виразними сексуальними пориваннями. Навіть уявити складно, щоби Маруся Квітки-Основ'яненка, Мотря Нечуя-Левицького чи навіть розбещена й люта панночка-інститутка Марка Вовчка пішли в своїх просторікуваннях трохи далі за "брівоньки, як шнурочки", "віченьки, як зорі" тощо. Твори Ольги Кобилянської просто дихають непідробною живою тілесністю. "Розгубленість і страх чоловіків перед фемінізмом узагалі, і Кобилянською зокрема, пояснювалися й тим, що вона торкнулася сфери, яка не існувала для патріархальної культури...", – писала про творчість письменниці українська літературознавиця Соломія Павличко. Безперечно, дуже важко з цим погодитись. Тож читайте Ольгу Кобилянську і дотримуйтеся її поради "завершувати кожен день книгою".

Літературно-мистецька вітальня "До тебе, мій народе, лину"

У залі портрет Ольги Кобилянської, на столику букет квітів або ваза з кетягами калини, книги. У заході беруть участь двоє ведучих. Слова від імені Ольги Кобилянської та вірші звучать у виконання дітей з числа активних відвідувачів бібліотеки.

Перший ведучий: Ольга Кобилянська – класик української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століть, сучасниця Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Коцю-

бинського, Василя Стефаника, Осипа Маковея. В українську літературу письменниця увійшла, пройшовши тернистий шлях, сповнений наполегливою праці. З її творчістю в нашу літературу увійшло те, що, за словами Івана Франка та Лесі Українки, умовно можна назвати симфонічною прозою.

Другий ведучий: Її називали "гірською орлицею" за горде серце, "пишною трояндою в саду української літератури" – за яскраву метафоричність бачення. Себе ж вона називала скромно і просто – "робітницею свого народу", девізом життя якої були слова: "Що люблю, люблю вже навіки".

Перший ведучий: Тож віддаймо сьогодні шану письменниці, розумній жінці, людині з великої літери, яка вивела нашу літературу на європейські шляхи.

Звучить "Мелодія" Мирослава Скорика. З глибини сцени виходить дівчина, яка грає роль Ольги Кобилянської.

Ольга Кобилянська: (у довгому теплому платті з шаллю на плечах, волосся укладене на голові віночком) Ми вступили вже на арену європейського життя, і від нас самих залежить се, чи виберемо собі місце на ній тривале і на будуче. Я думаю і маю глибоке переконання, що коли кожна одиниця буде щиро над собою працювати і різьбити себе, то ми, яко маса ніколи не згинемо, не зійдемо з тої арени.

Другий ведучий: Ольга Кобилянська народилася 27 листопада 1863 року в маленькому містечку Гура – Гумора, (тепер це територія Румунії) в сім'ї дрібного службовця. У великій родині Кобилянських четверо синів вчилися у гімназії, згодом двоє з них стали юристами, один – військовим, а Ольга, як і її сестра Євгенія, мали стати добрими господинями, матерями, займатися хатніми справами. І тому, що батьки не мали змоги дати належної освіти всім дітям, і тому, що за тодішньою неписаною традицією інтереси жінки повинні були обмежуватись трьома німецькими "К": Kuche, Kirche, Kinder, тобто кухнею, церквою та дітьми.

Перший ведучий: Якою ж була у житті "гірська орлиця"? Отриману у народній школі початкову освіту майбутня письменниця доповнювала самостійною працею, завдяки чому стала високоосвіченою для свого часу жінкою. Долаючи зневіру, позбавлена особистого щастя, Ольга Кобилянська самотужки шукала стежки до свого знедоленого люду і стала в літературі виразником його прагнень і сподівань, взявши на озброєння його мову.

Ольга Кобилянська: Ще дівчинкою 13-14 років я почала писати вірші. Чогось мені бракувало, недоставало в душі. Чимось була вона часами переповнена, а часами повна туги і смутку... Рівночасно з тим я бралася за олівець...

Другий ведучий: Кобилянська починала свою творчість німецькою мовою, потім писала польською, але на її життєвому шляху відбулася зустріч з українським поетом Миколою Устияновичем – і він став її ідеалом. Заохочували молоду письменницю до літературної праці, допомагали розширювати кругозір її подруги Софія Окуневська — перша українська жінка-медик, одна з найосвіченіших жінок Австрії, та Августа Кохановська – художниця. Цей жіночий тріумфірат шукав свого ідеалу в житті, ціка-

вився мистецтвом, прагнув вирватися із сірої буденщини. І саме Софія Окуневська переконала Ольгу Кобилянську писати для свого народу українською. Саме через Софію Окуневську, Наталю Кобринську, Івана Франка, Осипа Маковея йшло наближення Кобилянської до української літератури.

Перший ведучий: Природа щедро обдарувала її душу. Однак талановитість Ольги була незрозумілою для батька, від якого залежало її подальше майбутнє. Багатодітна сім'я потребувала безперервної опіки Ольги... Вдома Ольга завжди була зайнята хатньою роботою – батьки хворіли, а родина – велика. Тож коли виїздила кудись, хоч недалеко, жадібно вбирала всі враження, щоб потім перевтілювати їх у художні образи.

Ольга Кобилянська: Я мушу відкласти всяку духовну працю і, мов служниця, варити, тільки варити...

Другий ведучий: У 1903 році, у розквіті таланту, Кобилянська застудилася, внаслідок чого розвинувся частковий параліч. Це позбавило письменницю можливості особисто спілкуватися з друзями-митцями, з народом. Недуга, хвороба та смерть батька, матеріальна скрута спричинили творчий спад.

Ольга Кобилянська: Моє життя ніколи не було веселим, а тепер воно доходило до кульмінаційного пункту.

Перший ведучий: Та попри хворобу, смерть батька та злидні, Кобилянська невтомно працює і видається, досягаючи в наступні 10 років заслуженої літературної слави. Так, доля присудила Ользі Кобилянській іти через терни до вершин, вона гнула, ламала її, але не зламала! І з верховіть Карпатських гір злинула буковинська орлиця, стала всеукраїнською письменницею. Переїзд до Чернівців, де пройшли всі наступні роки письменниці, сприяв її подальшому ідейно-культурному розвитку, тут налагодилися її зв'язки з тодішніми виданнями "Зоря", "Народ", з їх видавцями і редакторами – Іваном Франком, Михайлом Павликом, Лесею Українкою, Михайлом Коцюбинським, Осипом Маковеєм. Дружба з Маковеєм згодом переростає в нерозділене з його боку кохання.

Ольга Кобилянська: *(сидячи за столом при свічці, читає вірш)*

Я ні в кого тебе не вкраду,
Бо украдене – лихо віщує.
Нащо знати тобі ту біду,
Від якої ніхто не врятує!
Не вестиму тебе і в думках
Від літаючих чуттів до спокою,
Бо трима тебе сила терпка
В нетрях пам'яті міццю тривкою.
Не покличу з собою тебе,
Бо твій корінь у іншому ґрунті,
Не для мене сміються з небес

Я сама утечу з забуття,
Від убивчосолодкої миті,
Бо й у мене є інше життя,
Найдорожче од всього на світі.
Та любитиму кожний твій день,
Кожну ніч, і світанок, і вечір,
Жаль свій виповім я для людей,
Що мене порятовують від втечі.
Будуть люди той жаль берегти,
Мов перлину, ні з чим незрівнянну,
І підете ви з ним у світи,

З ран любові моєї зійде
Цвіт ромена і золото жита,
І моління душі золоте
В темні вени життя перелите.

Перший ведучий: Про Василя Стефаника Кобилянська почула від подруги Софії Окуневської. Він заходив до Софії в Чернівцях, коли саме там готувалась до видання його збірка "Синя книжечка". Потім він відвідав Ольгу в селі Белелуї. Замкнута і небалакуча, вона відчувала піднесення під час довгої прогулянки в саду, коли сиділи на березовій лаві чи ходили поміж дерев. Скісне проміння, що пробивалось крізь гілля яблунь і слив, розкидало на траві зелені візерунки. Очі Стефаника світилися приязно до неї, його міцна постава здавалася могутньою постаттю. Ольга Юліанівна схвилювано згадує ту зустріч:

Ольга Кобилянська: *(в руках біла квітка)* ... Давно се було, як були ми ще молоді, як одного разу перебувала я під час феєрії в селі Белелуї, у моїх свояків Сінгалевичів, а ти прийшов відвідати мене, ми ходили довго по гарнім саді і оглядали розкішний зільник під вікнами приходства. Про що говорили – не пригадую... може про літературу і писання. Ми були трохи змішані, з зільника подала я тобі якусь білу квіточку з-поміж широкого буйного листя, що пахла сп'яняючим запахом, прощаючись ти пообіцяв, що відвідаєш мене в скорі, бо я не мала довго оставатися в Белелуї, але ти не заходив вже ані раз, ані другий, ані третій. Одна наша спільна "товаришка" над'їхала і ти мусів її відвідати.

Другий ведучий: Теплі стосунки пов'язували Ольгу Кобилянську з багатьма українськими письменниками. Письменницю відвідують Натан Рибак, Юрій Яновський, Микола Бажан, Петро Панч, Андрій Малишко. Багато з них залишили їй на згадку свої вірші-присвяти.

Перший читець: *(читає вірш Олександра Олеся "Ользі Кобилянській")*

Привіт, уклін низький Вам, пані,
Колись давно, колись в тумані,
На скелях, де живуть орли,
І сорок років з гір високих
Рої пелюсток синьооких
Ловили ми серед долин.
А мрії линули в простори,
Туди, туди, де сині гори,
До неосяжних верховин.

Коли ще тільки розвиднялось
Ви гіацинтою ніваліс
В пустелі білій розцвіли.
Спасибі ж Вам, що в час розлуки
Ми в рогу все ж здіймали руки
І не кляли життя й землі...
Стояла мряка над землею
А ми очима і душею,
Ловили промені у млі.

Перший ведучий: Андрій Малишко, відвідавши письменницю у 1940, залишив у її записнику такі слова:

Другий читець: Орлиці гір зелених Буковини

Привіт од пісні й серця, що цвіте,
Й звучить над краєм вільним соколино
Про наших днів майбутнє золоте.
Живіть, творіть ще довгі світлі роки,
Цвітійте, як день у морі простий, щирий спів
Орлиця гір, безсмертна, сонцеока!

Другий ведучий: Ніжно й мило відгукується на 55-річчя літературної діяльності Ольги Кобилянської, яке відзначали в 1940 році, Павло Тичина.

Перший читець: І ти, найкраща, жінко, героїчна,

Прекрасна Ольго! Духа не вгаси!
Як не вгашала ти ніколи! Стрічняя,
Тобі любов од нас! Ти воскреси
Нам діяння народу: одвічна
Ти ж наша сила славна – бо єси!

Перший ведучий: Власна бібліотека письменниці була невеликою, нараховувала 350 томів, серед них були твори українських письменників: Панаса Мирного, Марка Вовчка, а також твори Гете, Шекспіра, Данте, Гомера, якими вона захоплювалась. Великий вплив на Ольгу Кобилянську мали також буковинські пісні, які любили і часто співали в її сім'ї, серед них – "Ой ти дівчино заручена". Любили слухати й співати і жартівливі пісні, наприклад, "І шумить і гуде". Особливо ж полюбляли пісні про минуле нашого народу – про Лук'яна Кобилицю, Олексу Довбуша.

Звучить пісня про Олексу Довбуша.

Другий ведучий: Своїми повістями, оповіданнями, новелами і публіцистичними статтями письменниця зайняла гідне місце в українській літературі. Кращі її твори були перекладені багатьма мовами, а деякі, як -то: "У неділю рано зілля копала", "Земля", "Царівна" – екранізовані, і з великим успіхом йшли в театрах нашої країни та за кордоном.

Перший ведучий: Літературознавці відзначають, що Ольга Кобилянська стала першим в історії української літератури письменником, хто показав образ української жінки абсолютно по-новому: це була не забита, пригноблена селянка, а інтелігентка, жінка, яка прагне знань, освіти, яка виступає за рівноправність у суспільстві між жінками та чоловіками. Та й сама письменниця говорила, що її заслуга в тому, що вона змогла привернути увагу читачів "до справжніх Марусь, Ганнусь і Катрусь, які повинні стати жінками європейського характеру". Особливо яскраво такі жіночі персонажі виписані у творах "Ніоба", "Царівна", "Аристократка", "Людина", "Impromptu phantasie", "Valse melancolique" та інших.

Другий ведучий: Повість "Людина" Ольга Кобилянська написала у 28 років, мешкаючи в селі Димка на Буковині, Це перша повість письменниці українською мовою і перший твір в українській літературі, у якому втілена ідея фемінізму. Письменниця присвятила його Наталії Кобринській, чотири рази піддавала новій редакції. В основу повісті вона поклала досконало перероблене оповідання "Вона вийшла заміж", написане у 1887 році німецькою мовою.

Перший ведучий: Новела "Valse mélancolique" ("Меланхолійний вальс") була створена на автобіографічній основі. Характер думок, вражень і переживань героїнь, зокрема Софії, були притаманні самій авторці. У листі від 17 лютого 1898 року до Осипа Маковея – українського письменника, поета, критика та редактора багатьох періодичних видань, з яким, як ми знаємо, у Ольги Кобилянської були непрості особисті стосунки, вона писала:

Ольга Кобилянська: Прочитайте "Valse mélanc" і визнаєте історію мого життя. Се моя історія. Більше не кажу нічого...

Другий ведучий: Природа для Ольги Кобилянської була її другою домівкою, зеленим палацом, прихистком її дум і мрій. І все це: дерева, кущі, квіти, зелений мох, розкішна трава у її творах живе, дихає, має почуття. Тож, зокрема, повість "В неділю рано зілля копала" переростає у "пісню оплаканого серця". Безперечно, світ письменниці надзвичайно багатий, міцно поєднаний з рідною землею. Ще одним підтвердженням тому є вихід з-під її пера повісті "Земля", в якій авторка на основі реальної трагедії братовбивства порушила вічну тему влади землі над селянином.

Ольга Кобилянська: Факти, що спонукали мене написати "Землю", правдиві... Я просто фізично терпіла під з'явиськом тих фактів, і коли писала – ох, як хвилями ридала!..

Перший ведучий: 1940 року, після загарбання Бессарабії та Північної Буковини Радянським Союзом, більшовицька влада, лицемірно намагаючись показати прихильність до митців із заходу України, нагороджує Кобилянську почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Її приймають до Спілки радянських письменників України, хоча справжнє ставлення письменниці до радянської влади вкладено нею в слова: "Якось проживемо, тільки б більшовики не прийшли".

Другий ведучий: У 1941 році письменниця не змогла евакуюватися з Чернівців. Румунський уряд, що вже тоді служив фашистам, дав розпорядження передати письменницю військовому суду. Та намірам румунів не вдалося здійснитися, бо 21 березня 1942 року 78-річна Ольга Кобилянська пішла у засвіти. Румунська влада заборонила громадськості провести її в останню путь: на похороні були лише її рідні й близькі. Світ дізнався про її смерть через два з половиною тижні. Власті заборонили опубліковувати некролог українською мовою та промови над могилою.

Перший ведучий: Коли її ховали, над могилою звучала улюблена пісня Ольги Юліанівни на слова Богдана Лепкого "Чуєш, брате мій".

Звучить пісня "Чуєш, брате мій".

Другий ведучий: Відомий український письменник Василь Земляк свого часу сказав: "Ольга Кобилянська була великою письменницею, бо час нічого не заподіяв її творам, а тільки утвердив їх у нашому народі, приніс їх у новий світ такими ж великими, самобутніми і неповторними, якими вони були зразу ж після своєї появи...". І сьогодні, в день роковин Ольги Юліанівни, хочеться доземно уклонитися пам'яті великої письменниці. Бо дороге, близьке її слово нам, її нащадкам. "Згадайте предків своїх, щоб історія перед вами не згасла, І золотої книжки не згубіть", – заповідала нам Кобилянська.

Перший ведучий: Всі, хто свого часу знав Ольгу Кобилянську, відзначали, що вона відразу брала в полон своєю появою і своїми речами. В чорне зодягнута і поважна, струнка, невисокого зросту, з живими великими очима. Аж чарував ніжний тон у її милій мові та якийсь глибоко затаєний смуток, якась туга. Але все це ховалося під легку усмішку, що на знак вищості розквітала на її устах...

Другий ведучий: Проте, над усе здіймала Ольгу Юліанівну краса душі й особлива гармонія духовної зрілості та культури, сила емоції та почуття творчості, яким вона зуміла знайти найкращий вислів. Що таке життя, як не сукупність почуттів і душевних переживань? Чим стане життя, якщо його не прикрашатиме любов? Ольга Кобилянська постійно задавала собі ці питання, а відповіддю були її твори...

Ментальна мапа "Ольга Кобилянська: відома і незнайома"

Ознайомивши читачів з біографією Кобилянської, запропонуйте їм за допомогою ментальних карт створити ментальну мапу впливу оточення на формування особистості та світогляду письменниці. Скорочено позначте основні ідейні акценти впливу:

- батько (пошана до праці, вимогливість до себе, любов до української мови);
- мати (доброта, лагідність, пошана до всього українського);
- брати, сестри (любов до музики);
- пані Міллер (любов до літератури);

За таким же принципом:

- Софія Окуневська ...
- Наталія Кобринська ...
- Осип Маковей ...
- Василь Стефаник ...
- Леся Українка ...
- Іван Франко, Микола Лисенко, Михайло Коцюбинський ...

Після обговорення ментальної мапи Ольги Кобилянської запропонуйте читачам поміркувати над такими питаннями:

1. Наскільки важливо розуміти, яке місце родина посідає у твоєму житті?
2. Чи помічаєте в собі риси, успадковані від батьків? Чи вчитеся в них?
3. Чи усвідомлюєте ви, продовжувачами яких родинних традицій можете стати?

4. Яку роль у нашому житті відіграють люди, що знаходяться поруч?

5. На що варто звертати увагу, знайомлячись із новими людьми?

6. Що варто робити, аби потрібні люди з'являлися в нашому житті?

Можна також запропонувати читачам створити ментальну мапу власного життя, де проаналізувати хто або що впливає на формування їхньої особистості, і наскільки цей вплив є визначним або ж навпаки – мінімальним.

Інтелектуальна гра "Займи позицію"

Бібліотекар пропонує учасникам прослухати декілька листів Лариси Косач та Ольги Кобилянської. Оскільки одним із найважливіших завдань літератури є формування критичного мислення, то варто запропонувати читачам обговорити стереотипне твердження про те, що "жіночої дружби не існує". Гра проходить за етапами:

1. Учасники мають обрати – погоджуються з тезою повністю; погоджуються частково; не погоджуються зовсім.

2. Відбувається об'єднання прихильників того чи іншого варіанту в групі відстоювання своєї позиції.

3. На завершення гри бібліотекар нагадує дітям, що таке стереотип і в чому небезпека стереотипного мислення.

Портретна галерея "Ольга Кобилянська. ПереПРОчитання"

Мета завдання – навчити дітей порівнювати різні види інформації. Читачам пропонується портрет відповідної героїні або героя творів Ольги Кобилянської, створений штучним інтелектом. Учасникам заходу потрібно проаналізувати зображення, зіставити його з описом у творі й пояснити, чи може воно бути використане як ілюстрація до літературного портрету чи ні. Захід також спрямований на формування вмінь відчувати епоху, візуалізувати текст тощо.

Мовознавча хвилинка "Словник на фліпчарті"

На фліпчарті подані декілька понять, які є провідними у творчості Кобилянської. Читачам пропонується спочатку надати визначення цих понять самостійно. Якщо завдання викликає труднощі, бібліотекар озвучує визначення і пропонує учасникам співставити з прописаними термінами.

Словник: емансипація, інтелігенція, фемінізм, гуманізм, патріархат.

Рекламна компанія "Дотик до легенди"

Це завдання на розвиток творчих здібностей. Читачам пропонується поставити себе на місце видавця та придумати декілька яскравих слоганів для рекламної кампанії нового перевидання книг Ольги Кобилянської. Робота може бути як індивідуальною, так і груповою.

Тест-вікторина "Стежками життя і творчості Ольги Кобилянської"

1. Де народилася письменниця? (м. Гура-Гумора на Буковині, м. Новоград-Волинський на Волині, с. Нагуєвичі на Галичині, м. Харків на Слобожанщині);
2. Коли народилась Ольга Кобилянська? (25 лютого 1871 року, 9 березня 1814 року, 27 листопада 1863 року, 19 березня 1930 року);
3. Скільки дітей було у родині Кобилянських? (семеро дітей, одна Ольга, дванадцять дітей, двоє дітей);
4. Що багато важило у творчому становленні Ольги Кобилянської? (гроші батька, самоосвіта, знайомство з впливовими людьми, отримання вищої освіти);
5. Якою мовою почала писати молода авторка? (російською, українською, польською, німецькою);
6. Із яким твором Ольга Кобилянська дебютувала як українська авторка? ("Valse Mélancolique", "Земля", "Людина", "Царівна");
7. З якими письменницями товаришувала Ольга Кобилянська? (з Лесею Українкою, Оксаною Забужко, Ліною Костенко, Іриною Жиленко);
8. Як в літературі називають Ольгу Кобилянську? (Дочка Прометея, Гірська Орлиця, Каменярь, Великий Сонцепоклонник);
9. У якому місті жила письменниця з 1891 року? (у Києві, у Львові, у Харкові, у Чернівцях);
10. Кому присвятила письменниця свою повість "Людина"? (Наталії Кобринській, Лесі Українці, Софії Окуневській, Марку Вовчку).

Літературна вікторина "Стежками життя і творчості Ольги Кобилянської"

1. Хто порадив Ользі Кобилянській писати твори рідною мовою? (Під впливом Наталії Кобринської та Софії Окуневської – першої української жінки-лікаря в Австро-Угорщині (до речі, вона стала прообразом героїні раннього твору письменниці "Доля чи воля") та Августи Кохановської – художниці, яка ілюструвала новели "Некультурна", "Природа", "Битва", "Під голим небом", Кобилянська почала писати рідною мовою);
2. Що вам відомо про захоплення Ольги Кобилянської ідеєю жіночої емансипації? (У 18-19 років, будучи ще в Кімполунзі, а пізніше у Чернівцях, письменниця дійсно захоплювалася так званим жіночим рухом. Разом з М. Матковською брала участь в організації у Чернівцях "Товариства руських жінок на Буковині". Влітку 1892 р. написала працю "Рівноправність жінок", того ж року виступила в журналі "Народ" із нарисом "Жіноча вистава в Чикаго". 1893 року брала участь у виданні альманаху "Наша доля", вмістивши в ньому оглядову статтю про жіночий рух у країнах Європи, а 1894 року виступила з доповіддю "Дещо про ідею жіночого руху", опубліковану згодом у газетах і випущену окремим виданням. Письменниця не тільки розповідала про тяжке і безрадісне життя жінок на Буковині, а також закликала їх боротися за свою людсь-

ку гідність, здобувати освіту. Але це захоплення було недовготривалим. Усвідомивши обмежений характер цього руху, вона відійшла від нього);

3. Як називався перший твір письменниці? Якою мовою він був написаний? (Свій літературний шлях О. Кобилянська починала як німецька письменниця. Перше її оповідання "Гортенза, або картина з життя однієї дівчини" було написане німецькою мовою);

4. Яка жінка була ідеалом для Ольги Кобилянської? (Освічена, інтелігентна, прогресивних поглядів, з високими духовними запитами, вільна у виборі роду занять, любляча й ніжна. Більшість героїнь її творів саме такі. Такою була й сама письменниця);

5. Якими мовами перекладено твори О. Кобилянської? (Ще за життя О. Кобилянської її твори було перекладено німецькою, болгарською, чеською, російською мовами);

6. У якому віці Ольга Кобилянська розпочала свою літературну діяльність? (Ще дівчинкою 13-14 років вона почала писати вірші. У 17 років, 1880 року, написала перше німецькомовне оповідання – "Гортенза, або Нарис з життя одної дівчини");

7. Як називається перший україномовний твір Ольги Кобилянської? (Повість "Людина". Ольга Кобилянська написала її у 28 років. Це перша повість письменниці українською мовою і перший твір в українській літературі, у якому втілена ідея фемінізму. Письменниця присвятила його Наталії Кобринській. В основу повісті вона поклала оповідання "Вона вийшла заміж", написане у 1887 році німецькою мовою);

8. Поглядами якого філософа цікавилася Ольга Кобилянська? (У 90-их роках XIX століття Ольга Кобилянська цікавилася поглядами Фрідріха Ніцше. Письменниці imponувала афористична манера його думок, антиміщанське спрямування його філософії. І через це багато сучасників гірської орлиці докоряли їй "ніцшеанством");

9. Коли було видане 9-томне видання творів Ольги Кобилянської? (У 20-х роках XX століття, коли Буковина була під владою Румунії, Ользі Кобилянській вдалося видати 9-томне видання творів. Ще раніше, у 1901-му, окремою збіркою під назвою "Kleinrussische Novellen" вийшли її німецькомовні твори);

10. У якому місті знаходиться музей Ольги Кобилянської? (у м. Чернівці. Чернівецький літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської розташований у невеликому одноповерховому особняку, у першій власній оселі видатної української письменниці Ольги Кобилянської. Експозиція висвітлює життя і творчість письменниці, її громадську діяльність, літературні зв'язки).

Бібліографія

Твори Ольги Кобилянської

Кобилянська, О. Ю. Твори в 2-х томах : повісті, оповідання. т. 2 Земля. В неділю рано зілля копала / О. Ю. Кобилянська. – Київ : Дніпро, 1988. – 598 с.

- Кобилянська, О. Ю. Вибрані твори. Повісті. Оповідання / О. Ю. Кобилянська. – Київ : Інтеллект-АРТ, 2006. – 432 с. (Класика української літератури)
- Кобилянська, О. Ю. Вибрані твори : оповідання / О. Ю. Кобилянська. – Київ : Дніпро, 1977. – 688 с.
- Кобилянська, О. Ю. Апостол черні: повість / О. Кобилянська. – Львів : Каменяр, 1994. – 243 с. (Знамениті письменники)
- Кобилянська О. Ю. В неділю рано зілля копала / О. Ю. Кобилянська. – Харків : Фоліо, 2021. – 253 с.
- Кобилянська, О. Ю. Зворушене серце : твори О. Кобилянської: у 2-х книгах / О. Ю. Кобилянська. – Київ : Грамота, 2003. – кн.1 – 462 с.; кн. 2 – 382 с.

Книги про Ольгу Кобилянську

- Бабишкін, О. Ольга Кобилянська : літературно-критичний нарис / О. Бабишкін. – Київ : Держлітвидав, 1952. – 80 с.
- Вознюк, В. Ольга Кобилянська / В. Вознюк. – Київ : Укрвидавполіграфія, 2012. – 120 с.
- Ольга Кобилянська // Це зробила вона. – Київ : Видавництво, 2018. – С. 20-21.
- Ольга Кобилянська : Українська література. 11 кл. – Київ : Усе для школи, 2002. – 64 с.
- Паранич, В. Кобилянська О. "Людина" : біографія письменниці, стислий переказ твору, аналіз тексту, зразки учнівських творів : посібник для 10 класу / В. Паранич. – Харків : Ранок, 1999. – 48 с.

Статті про Ольгу Кобилянську

- В душі краса і Україна, як двоєдина зоря : [сценарій про життя і творчість О. Кобилянської] // ШБІЦ. Бібліотечна робота. – 2018. – № 11. – С. 26-31
- Голик, О. "Загадкова сила музики". Образи нових жінок інтелектуалок у творі О. Кобилянської "Меланхолійний вальс" / О. Голик // Українська мова і література в школах України. – 2018.- №11. – С. 24-28.
- Максималістка з Буковини // Урядовий кур'єр. – 2018. – 21 листопада. – № 222. – С. 7
- Момот, Б. Царівна української літератури / Б. Момот // Шкільна бібліотека. – 2015. – № 2. – С. 28-32
- Пошуки жіночого самовираження у ранній творчості Ольги Кобилянської // Дивослово. – 2013. – № 2. – С. 49-53
- Савченко, С. Велика буковинка / С. Сваченко // Дати і події. – 2013. II півріччя. – С. 102-107.
- Яскрава майстриня неоромантизму // Позакласний час. – 2018. – № 10. – С. 32 (вкладки "Школа патріота").

Електронні ресурси про Ольгу Кобилянську

https://uk.wikipedia.org/wiki/Кобилянська_Ольга_Юліанівна

<https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/lystopad/27/1863-narodylasya-olga-kobylyanska-pysmennysya>

<https://vogue.ua/article/culture/knigi/olga-kobilyanska-malovidomi-grani-osobistosti-51697.html>

<http://www.nbu.gov.ua/node/6346>

<https://osvita.ua/school/biography/89580/>

<https://cv.archives.gov.ua/kobilyanska.html>

<https://ukrainky.com.ua/tayemnyczy-kobylyanskoyi-pro-shho-ne-rozpovidayut-na-urokah/>

<https://msmb.org.ua/biblioressursi/bibliografiya/osobistosti/olyga-kobilyansyka-ukrainsyka-perlina-svitovoi-literaturi/>

**Комунальний заклад "Запорізька обласна
бібліотека для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради**

**69006
м. Запоріжжя,
вул. В. Лобановського, 14**

**Телефони: (061) 236-85-62
236-85-63
236-86-27
236-86-49**

**Електронна пошта: zobd@ukr.net
Сайт: <http://zobd.zp.ua>**